UUTISET

Laskelmat kertovat myös sen, mikä yhteiskunnallinen vaikutus on elintarvikkeiden arvonlisäveron korottamisella. Vähätuloisimmat siitä joutuvat eniten kärsimään. **PAAVO JAUHIAINEN KIRJOITUKSESSAAN**

Riistatalous voisi työllistää ja tuoda rahaa maaseudulle

Riistatalous voi työllistää maaseudun ihmisiä ja tuoda kyliin nykyistä enemmän rahaa, arvioidaan maa- ja metsätalousministeriön teettämässä alkuselvityksessä.

REIJO VESTERINEN

Monet metsästysseurat järjestävät vierasjahteja. Kuvassa Suomen metsästäjäliiton rusakkojahdin osanottajia Etelä-Hämeen Lopella viime syksynä.

Suomen riistasaaliin arvoksi on laskettu vuoden 2010 hinnoilla 83 miljoonaa euroa. Siitä hirvieläinten osuus on 61 miljoonaa.

Saaliista vain noin kymmenesosa tulee myyntiin, valtaosan syövät metsästäjät itse.

Suurtalouksiin hirvenlihaa päätyy vain neljäsosa siitä määrästä, mitä tuodaan ulkomailta esimerkiksi saksanhirven lihana. Poroakin käytetään suurtalouksissa kolme kertaa riistaa enemmän.

Maa- ja metsätalousministeriön selvitysryhmän mielestä tilanne johtuu kehittymättömistä markkinoista.

Ravintolat eivät saa tarpeeksi myöskään tarhatun riistan lihaa.

Villisianlihan tarjonta on lisääntynyt, kun eläinten tuonti elävinä Suomeen vapautettiin vuonna 1992.

Tarhatun riistan ruhohinnaksi selvitysryhmä on saanut 8–15 euroa ruhokilolta. Luonnonriistaa myydään raportin mukaan halvalla, 3–5 eurolla kilo.

Metsästysmatkailussa noin 25 kärkiyritystä

Suomessa on selvityksen mukaan noin 200 metsästysmatkailun toimijaa. Kärkiyrityksiksi lasketaan niistä noin 25.

Yritykset ovat pieniä 1–3 henkilön perheyrityksiä. Ne toimivat joko valtion mailla, metsästysseurojen mailla tai yritysten omilla mailla.

Toimijat keskittyvät Lappiin, Pohjois-Pohjanmaalle, Itä- ja Keski-Suomeen. Taloudellisesti merkittävimmät riistatilat ovat Uudellamaalla ja Hämeessä.

Pääelinkeinonaan riistataloutta harjoittavia toimijoita on noin 60.

Noin 15 tilalla kasvatetaan fasaaneita ja järjestetään ajometsästyksiä. Muutamilla tiloilla istutetaan myös heinäsorsia, ja osa tiloista tarjoaa lisäksi sorkkaeläinten metsästystä. Fasaanitilojen yhteiseksi liikevaihdoksi selvitys kertoo 4–6 miljoonaa euroa.

Ammattiriistanhoito työllistää noin 60 kokoaikaista ja 60 osa-aikaista henkilöä.

Raportin mukaan riistataloutta ei Suomessa tunnusteta tilojen pääelinkeinona.

Maanviljelyn ja riistatalouden yhteensovittaminen on hankalaa. Esimerkiksi peltoriistalle välttämätön suojakasvillisuus ojanpientareilta ja kivien ympäriltä joudutaan niittämään maataloustukien vuoksi.

Rahan jaon onnistuttava

Jos riistasta ja metsästyksestä saadaan rahaa, sen jakaminen tasapuolisesti on haastavaa.

Suomessa on yleinen käytäntö, että varsinkin yksityiset maanomistajat ”vuokraavat” metsästysoikeuden ilmaiseksi, yleensä peijaiskutsua vastaan. Sen vuoksi omistajat eivät katso hyvällä, mikäli joku ryhtyy tekemään bisnestä heidän maillaan.

Metsästysseuran riistaturisteilta saamien rahojen käytöstä raportti kertoo hyviä esimerkkejä.

On rakennettu kosteikko ja lintutorneja, pystytetty kota, kunnostettu metsäteitä ja tarjottu yhteiset pakastimet marjastajille.

Työryhmä väläyttää yhdeksi maaseudun yrittäjäksi riistatalkkaria. Mahdollisuuksia on myös villiturkisten jatkojalostuksessa.

Metsästysmatkailijoiden tuomat tulot jakautuvat parhaimmillaan myös kaupoille, huoltoasemille, oppaille, ruokapalveluyrityksille, yhdistyksille, lihankäsittelijöille ja jopa eläintentäyttäjille.

Metsästysseurojen väki ikääntyy. Valtaosa jäsenistä saattaa asua kaupungeissa satojen kilometrien päässä seuran toiminta-alueesta.

Työryhmä väläyttää yhdeksi maaseudun yrittäjäksi riistatalkkaria.

Suomen riistaeläintiheydet eivät mahdollista laajamittaista metsästysmatkailua. Valtion maiden lupapolitiikkakaan ei siihen kannusta.

Uhkana työryhmä näkee laajenevat luonnonsuojelualueet ja niiden metsästyskiellot.

Mahdollisuuksia on työryhmän mielestä esimerkiksi hirvieläinten vuotien sekä villiturkisten jatkojalostuksessa.

20-henkistä selvitystyöryhmää johti ministeri **Kalevi Hemilä**. MTK:ta työryhmässä edustivat johtaja **Minna-Mari Kaila** sekä lakimies **Vesa Malila**.

Seuraavaksi on tarkoitus käynnistä kaikkiaan 20 hanketta, joita työryhmä on ehdottanut.

REIJO VESTERINEN

Hirvilupia kolmannes viimevuotista vähemmän

Tulevalle hirvenpyyntikaudelle Suomen riistakeskus aikoo myöntää 36 800 pyyntilupaa. Määrä on kolmanneksen viimevuotista vähemmän.

Viime syksyn metsästyskauden jälkeen riistantutkimus arvioi hirvien määräksi 85 000. Kantaa on metsästämällä pienennetty useiden vuosien ajan. Kovinta kannan leikkaus on ollut Pohjois-Suomessa.

Pyyntiluvat vähenevät kaikkialla Suomessa. Pohjois-Suomessa luvat putoavat lähes puoleen viime vuoden määristä.

Metsästäjien mielestä hirvikanta on mennyt jo liian pieneksi joillakin alueilla, Suomen riistakeskus kertoo.

Viime vuoden saalis oli 58 600 hirveä. Tulevan pyyntikauden saalismääräksi riistakeskus arvioi noin 50 000 eläintä.

Yhdellä pyyntiluvalla saa ampua joko yhden aikuisen hirven tai kaksi vasaa.

Valkohäntäpeuralupien määrä vähenee 12 prosenttia. Peuralupia myönnetään koko maahan 21 800.

Peuraluvat lounaaseen

Suomen riistakeskus myöntää valkohäntäpeuraluvista yli 90 prosenttia Lounais-Suomeen, missä peurakanta on runsain.

Yhdellä peuraluvallakin saa ampua aikuisen tai kaksi vasaa. Luvista jää käyttämättä niin paljon, että saalismäärän odotetaan olevan vain hieman yli 20 000.

Kuusipeurojen pyyntiin tullaan myöntämään 144 lupaa. Sekin on kolmanneksen edellisvuotta vähemmän.

Paksulumiset talvet ja lisääntyvät pedot ovat vähentäneet kuusi- ja muitakin peuroja.

Metsäpeuran pyyntilupia annetaan vain Pohjanmaalle (30) ja Keski-Suomeen (4). Metsäpeuralupia voi saada vain sinne, missä eläimet aiheuttavat merkittäviä maatalousvahinkoja.

Pyyntiluvan varaisten hirvieläinten metsästys alkaa syyskuun viimeisenä lauantaina, tänä vuonna 29. syyskuuta.

Hirviä saa metsästää vuoden loppuun, muita hirvieläimiä tammikuun loppuun.

Osana kolmevuotista kokeilua hirven pyyntiaika on pohjoisimmassa Lapissa 1.–20.9. ja 11.10.–30.11.. Enontekiöllä, Inarissa, Utsjoella ja Muoniossa muun Suomen hirvenpyyntiaika on koettu liian myöhäiseksi.

REIJO VESTERINEN

Vain paikallisille oikeus hirvijahtiin Kolovedellä

Koloveden kansallispuistossa sallitaan hirven pyynti vain paikallisille metsästäjille, jos lakiehdotus menee läpi esitetyssä muodossa.

Koloveden kansallispuistoa Enonkosken, Heinäveden ja Savonlinnan kuntien alueella aiotaan laajentaa 3 509 hehtaarilla 5 817 hehtaariin.

Onkiminen ja pilkkiminen puistossa sallittaisiin. Muu kalastus vaatisi Metsähallituksen luvan. Kolovesi on eteläisen Suomen ainoa kansallispuisto, jolle on säädetty poikkeus kansallispuistoja koskevista metsästyskielloista.

Hirvenpyyntiin käytettävät alueet on valittu paikallisten metsästysseurojen esitysten pohjalta. Nyt ministeriö pyytää Koloveden kansallispuiston laajentamisesta lausuntoja.

Pölläkällä kaksi paikallista

Pölläkän metsästysseuran vajaan 20 metsästäjän hirviporukkaan kuuluu ainoastaan kaksi metsästäjää, jotka ovat kirjoilla kansallispuiston alueen kunnissa. Metsästyksen johtaja **Veli-Matti Asikainen** asuu Lohjalla.

Asikaisen mukaan puiston laajennushankkeessa on kuultu metsästäjiä. Lopputulos ei vaikuta metsästäjien haluamalta.

Asikainen muistaa, kuinka puistoa perustettaessa luvattiin, ettei se vaikuta paikallisten ihmisten elämään. Ensin kiellettiin moottoriveneily, sitten maihinnousu. Nyt rajoitetaan metsästystä ja kalastusta.

Pölläkkäläisten tilanne on sikäli hyvä, että puiston laajennukseen heidän metsästysmaistaan on esitetty vain noin 150 hehtaaria.

Heinäveden riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaaja **Kari Kosunen** ihmettelee metsästäjän paikallisuusvaatimusta. Se on selvästi kopioitu Pohjois-Suomesta eikä sovellu etelään.

Kansallispuiston laajennus vaikeuttaa ainakin 4–5 heinäveteläisen metsästysseuran hirvenpyyntiä ja lopettaa pienriistan pyynnin laajennusalueilta.

Kosusella ei ole tarkkaa tietoa, tarkoittaako hirven metsästyksen salliminen pelkkää ajamista, vai oikeaa metsästämistä.

Metsähallituksen luvalla voisi kansallispuistossa säädellä myös vierasperäisiä eläinlajeja.

REIJO VESTERINEN

JAUHIAISEN PUSSISTA

Maatalouden tuki on kuluttajan etu

Asiantuntemattomissa piireissä sanotaan usein: ”Ne maanviljelijät elävät tukien varassa.” Samat piirit ovat useimmiten syyttelemässä ruuan hinnan kalleudesta. Nämä kaksi asiaa eivät kohtaa todellisuutta millään tasolla.

Maatalouden tuet olivat vuonna 2009 noin kaksi miljardia euroa.

Ilman näitä tukia viljelijälle ei olisi jäänyt tuonakaan vuonna lainkaan työpalkkaa. Päinvastoin hän olisi joutunut tekemään oman työnsäkin rutkasti tappiolla.

Maatalouteen sijoitettu pääoma olisi tuottanut negatiivisen tuloksen.

Mutta ajatellaanpa tukien merkitystä kuluttajan kannalta.

Jos tukia ei olisi lainkaan, pitäisi tuottajahintojen luonnollisesti olla vähintään niin paljon korkeammalla, että hintaero vastaisi vähintään maksettua tukimäärää, jotta viljelijä saisi edes sen runsaan neljän euron tuntipalkan mihin hän on joutunut keskimäärin tyytymään muun muassa viime vuonna.

Jos taas tuottajahintoja nostettaisiin pyöreästi tuon kaksi miljardia euroa, kuluttajahinta nousisi tuon lisäksi elintarvikkeiden arvonlisäveroa vastaavalla summalla.

Oheisessa asetelmassa on yksinkertaistettu esimerkki, mitä maataloustukien poistaminen ja sen kompensointi tuottajahintojen nostamisella merkitsisi eri tuloluokissa oleville kuluttajakotitalouksille.

Kotitaloutta kohden ruokakorin hinta nousisi noin 900 euroa per vuosi.

Oletetaan, että riippumatta käytettävissä olevasta tulosta, kaikkien tulee syödä saman verran kalori- ja valkuaistarpeensa tyydyttämiseksi.

Tällöin alhaisimman käytettävissä olevan tuloryhmän (1. kymmenesosaryhmä) ruokakorin hinta nousisi ryhmän käytettävissä olevasta tulosta 7,18 prosenttia. Korkeimman käytettävissä olevan tuloryhmän (10. kymmenesosaryhmä) ruokakorin hinnannousu olisi taas vain 1,1 prosenttia.

Maataloustuet ovat yksi tapa tasoittaa eriarvoisuutta. Tukien vaikutus on pienituloisille todella merkittävä.

Siispä maataloustuet ovat tosiasiallisesti yksi tapa tasoittaa eriarvoisuutta. Tukien vaikutus on pienituloisille todella merkittävä.

Asetelmasta käy ilmi toinenkin yhteiskuntapoliittinen asia. Vuodesta 1990 käytettävissä olevat rahatulot ovat kasvaneet parhaan kymmenyksen kotitalouksilla peräti 75,3 prosenttia. Alhaisimman kymmenyksen kotitalouksilla vastaava muutos on 21,3 prosenttia.

Muutosten osalta lähtökohtana on, että vuoden 1990 käytettävissä olleet rahatulot on muutettu vuoden 2009 rahanarvoon.

Edellä olevat laskelmat kertovat myös sen, mikä yhteiskunnallinen vaikutus on elintarvikkeiden arvonlisäveron korottamisella.

Vähätuloisimmat siitä joutuvat eniten kärsimään. Euroopassa on maita, joissa elintarvikkeilla ei ole arvonlisäveroa lainkaan.

PAAVO JAUHIAINEN

Kirjoittaja on entinen yritysjohtaja, joka tarkastelee talouden tunnuslukuja tällä palstalla.

Maataloustukien vaikutus kotitalouksien ruokamenoihin

Kotitaloudet jaoteltu kymmeneen tuloryhmään

MT Lähde Tilastokeskus

	Pienituloisin osa väestöstä									Suurituloisin osa väestöstä
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Käytettävissä olevat tulot vuodessa* (euroa)	12 548	18 059	23 148	28 095	31 739	35 151	38 737	44 396	50 508	81 535
Tulojen kasvu vuodesta 1990 (prosenttia)	21,3	34,4	35,5	38,1	40,7	41,3	45,6	46,3	48,9	73,3
Ruokamenojen kasvu, mikäli maataloustukia ei maksettaisi (prosenttia)	7,18	4,99	3,89	3,21	2,84	2,56	2,33	2,03	1,78	1,10

*tiedot vuodelta 2009

Maailman ruokaturva riippuu perheviljelmistä

Maailman kasvavan ruuan tarpeen tyydyttäminen vaatii panostusta perheviljelmien kehittämiseen, maailman rikkaimpien maiden G20-ryhmälle laadittu raportti toteaa.

Raportti patistaa kehittämään perheviljelmiä ja maatalouden kestäviä tuotantotapoja. Rikkaiden maiden yhteistyö köyhien kanssa on raportin mukaan avain 9 miljardin ihmisen ruokkimiseen 2050.

Nykyisin maailman väkiluku on 7 miljardia. Heistä liki miljardi elää jatkuvassa nälässä.

Raportti suosittaa tutkimusta, neuvontaa, koulutusta ja investointeja köyhien maiden maatalouden kehittämiseen.

Rikkailta mailta raportti odottaa maataloustukien pienentämistä ja rajojen avaamista etenkin köyhimpien maiden tuotteille.

EU:lla on jo köyhimmille maille tullivapaus, joka koskee ”kaikkea paitsi aseita”.

Raportin ovat laatineet teollisuusmaiden talousjärjestö Oecd ja YK:n elintarvikejärjestö FAO apunaan kymmenen muuta organisaatiota.

G20-ryhmään kuuluvat Argentiina, Australia, Brasilia, Etelä-Afrikka, Etelä-Korea, Indonesia, Intia, Italia, Japani, Kanada, Kiina, Meksiko, Ranska, Saksa, Saudi-Arabia, Turkki, Venäjä, Britannia, Yhdysvallat ja EU.

HEIKKI VUORELA